

Valintaesitys maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön käsittelyyn

Hankkeen julkinen nimi	JÄKÄLÄ- jälkihuoltopalvelujen kehittäminen Lapissa
Hakemusnumero	R-01051
Valintakokouksen päivämäärä	20.12.2023
Hakijan virallinen nimi	Lapin AMK, Lapin hyvinvointialue, Lapin yliopisto
Toteuttaja	
Toimintalinja	TL5 Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen
Erityistavoite	Et 5.1
Alkamispäivämäärä	1.3.2024
Päätymispäivämäärä	28.2.2027

Hakijan esittämä kuvaus hankkeen sisällöstä

Hankkeen päätavoitteena on luoda yhdenvertaiset ja tasalaatuiset jälkihuollon palvelut Lapin hyvinvointialueella niin, että ne vastaavat aiempaa paremmin jälkihuollossa olevien nuorten tuen tarpeisiin. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi hankkeessa:

1. Lisätään ja vahvistetaan jälkihuollossa työskentelevien sekä muiden jälkihuolloista tukea tarjoavien ammattilaisten osaamista.
2. Selkiytetään eri ammattilaisten työnjakoa ja rooleja, erityisesti jälkihuollossa toimivien sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden osalta.
3. Selkiytetään ja yhdenmukaistetaan jälkihuollollisen tuen piirissä toimivien eri ammattilaisten monialaisia yhteistyörakenteita, palveluprosesseja ja työkäytäntöjä sekä kuvataan nuorten tarpeiden mukaisia palvelupolkuja.
4. Kehitetään ja luodaan toimintamalleja ja käytänteitä liittyen jälkihuollossa tarvittaviin uusiin palveluihin, kuten nuorten vertaisryhmätoimintaan, kokemusnuoritoimintaan ja jälkihuollossa olevien nuorten tuetun asumisen palveluun.

Ryhmähankkeen toteuttajina ovat Lapin hyvinvointialue, Lapin yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu (pää toteuttaja). Hankkeen toteutus perustuu yhteiskehittämisen ideaan. Hankkeessa hyödynnetään sekä ammatillista että kokemuksellista asiantuntijatietoa, jota on jälkihuollon piiriin kuuluvien nuorten kanssa työskentelevillä ammattilaisilla sekä nuorilla itsellään ja heidän läheisillään. Hankkeen kehittämistyötä pilotoidaan Lapin hyvinvointialueen Lounaisella palvelualueella ja hankkeen päättymisen jälkeen hyvät ja toimivat käytänteet otetaan käyttöön koko Lapin hyvinvointialueella.

Hankkeen tuloksena saadaan seuraavia vaikutuksia:

1. Toimintaan osallistuvien jälkihuollon piirissä olevien nuorten toimintaedellytykset ovat vahvistuneet, ja heillä on tietoa ja kykyä löytää tilanteeseensa tarvitsemaansa apua ja tukea edistääkseen omaa hyvinvointiaan ja ehkäistäkseen syrjäytymistä.
2. Jälkihuollossa työskentelevien sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden työnjako ja tehtäväkuvaukset ovat selkiytyneet alueen jälkihuollon piirissä olevien nuorten tuen tarpeita vastaaviksi.
3. Hankkeen aikana on uudistettu ja rakennettu palvelupolkuja tukemaan nuorten

itsenäistymistä ja siirtymiä palveluissa. Yhteistyörakenteet sijaishuoltoipaikkatoimijoiden ja jälkihuoltotyötä tekevien välillä sekä eri hyvinvointialueiden toimijoiden välillä ovat vahvistuneet. Lisäksi on muodostettu uusia yhteistyökäytäntöjä ammattilaisten, nuorten ja heidän läheistensä välillä.

4. Nuorilla, heidän läheisillään ja ammattilaisilla on käytössään oppaita, jotka selkiyttävät jälkihuollon käytänteitä, palveluita ja palvelupolkuja.

5. Hankkeessa on tehty mallinnuksia/kuvauksia jälkihuollon palvelupoluista. Mallinnukset ovat jälkihuollon työntekijöiden ja heidän yhteistyökumppaneiden sekä nuorten apuna selkiyttämässä palveluprosessien etenemistä.

6. Nuorten vaikutusmahdollisuudet ovat lisääntyneet hankkeessa luodun yhteistoiminnallisen kehittämisen myötä sekä kehittäjäasiakas- ja kokemusasiantuntijatoiminnan luomisen avulla.

7. Jälkihuoltopalveluiden palveluvalikkoa on uudistettu ja kehitetty, jolloin palvelut ovat yhdenvertaisia ja tasalaatuisia sekä nuorten yksilölliset tarpeet huomioivia. Uusina palveluina alueen jälkihuollossa oleville nuorille on tarjolla vertaisryhmätoimintaa, nuorten organisoitua kokemusasiantuntijatoimintaa sekä asumiseen liittyvää tukea.

8. Hankkeessa on toteutettu koulutuksia, julkaisuja (myös mahdolliset opinnäytetyöt) ja työtä selkeyttäviä mallinnuksia. Näiden avulla jälkihuollossa työskentelevien ammattilaisten ja heidän yhteistyökumppanien osaaminen ja tietotaito nuorten erityisistä tuen ja avun tarpeista ja niihin vastaamisesta on lisääntynyt. Myös sosionomi ja sosiaalityön opiskelijoiden tietotaito ja asiantuntijuus jälkihuollosta on lisääntynyt.

Hankkeen päätteeksi hankkeesta laaditaan loppujulkaisu, joka kokoaa hankkeessa tehdyt mallinnukset, kuvaukset ja tulokset. Innokylässä julkaistava loppujulkaisu mahdollistaa tiedon laajan levittämisen ja hyödyntämisen.

Kohderyhmät

Hankkeen varsinaisena kohderyhmänä ovat Lapin hyvinvointialueen lounaisen palvelualueen (Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola, Tornio ja Ylitornio) jälkihuollon tehtävissä työskentelevät sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät. Lisäksi kohderyhmänä ovat heidän keskeiset yhteistyötahonsa ja toimijat, jotka tarjoavat tukea jälkihuollossa oleville nuorille, esim. lastensuojelun sijaishuollon, mielenterveys- ja päihdepalvelujen, oppilashuollon palvelujen, neuvolan, vammaisten palvelujen ja työikäisten sosiaalipalveluiden työntekijät. He jakavat omaa asiantuntijuuttaan ja tietoaan hankkeen kehittämistyötä varten sekä vahvistavat tietotaitoa ja osaamistaan osallistumalla hankkeessa tehtäviin pilotoiteihin, mallinnusten kuvaamiseen ja hyvien työkäytäntöjen määrittämiseen. Hankkeessa tehtävät uudet toimintamallit ovat suoraan otettavissa käyttöön jälkihuollon tehtävissä olevien työntekijöiden ja heidän yhteistyötahojensa työssä.

Lounaisen palvelualueen ammattilaisten lisäksi varsinaisena kohderyhmänä ovat koko Lapin hyvinvointialueen ammattilaiset, jotka työskentelevät jälkihuoltoon oikeutettujen lasten ja nuorten kanssa. He voivat vahvistaa omaa osaamistaan ja kerryttää tietotaitoaan hyödyntämällä hankkeessa kertynyttä tietoa ja saavat käyttöönsä hankkeessa kehitettyjä ja sovellettuja toimintamalleja jälkihuollon nuorten hyväksi tehtävää työtä varten.

Työssä olevia: AMK 18, LaY 17. Lapha 18

Toimenpiteet

Työpaketti 1: Sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden työnjako ja tehtävät
3/2024 - 2/2026

Työpaketissa selkeytetään jälkihuollossa työskentelevien sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden työnjakoa, tehtäväkuvia ja lainsäädännöstä nousevaa vastuunjakoa. Kehittämistyö käynnistetään nykytilan kartoituksella, jossa huomioidaan jälkihuollon ammattilaisten näkemykset, kokemus-/kehittäjänuorten kokemukset ja tarpeet sekä hyvinvointialueella määritellyt tehtävänkuvat ja aiemmin tehdyissä selvityksissä esiin nousseita huomiota (esim. Kemppainen ym. 2018). Kartoituksessa myös ideoidaan mahdollisia uudenlaisia työnjakoon ja tehtäväkuviin liittyviä näkökulmia. Kartoitus toteutetaan hankkeessa luotavien työpajojen kautta hyödyntäen niissä erilaisia osallistavia työmenetelmiä (esim. Tulevaisuudenmuistelu), jotka myös tukevat uudenlaisten innovaatioiden syntyä. Kartoituksen pohjalta tehdään palvelukuvaus jälkihuollon työstä sekä mallinnus työnjaosta, jota

pilotoidaan Lounaisella palvelualueella. Tehtyä palvelukuvausta ja mallinnusta arvioidaan ja käytäntöjä tarkennetaan hankkeen aikana jatkuvan arvioinnin periaattein. Myös tässä työskentelyssä eri toimijoista ja asiantuntijoista koostuva työpaja on keskeinen arvioinnin ja kehittämisen työväline.

Kehittämistyön tueksi koottavia työpajoja järjestetään 2-4 kertaa vuodessa. Luoduista palvelukuvauksista sekä mallinnuksesta kootaan raportti, joka julkaistaan osana hankkeen loppujulkaisua. Työpakettin tuotoksia hyödynnetään hankkeen työpaketissa 3.

Työpakettin päävastuu on Lapin ammattikorkeakoululla. Työpakettia toteutetaan yhdessä hankkeen muiden toteuttajien kanssa.

Työpaketti 2: Uusien toimintamallien ja käytänteiden pilotointi jälkihuoltopalveluissa 3/2024 - 8/2026

2A) Vertaisryhmäpilotti

Vertaisryhmäpilotissa luodaan toteuttamistapoja nuorten vertaisryhmätoiminnalle ja käynnistetään ryhmän kokeilu Lounais-Lapin alueella. Vertaisryhmäpilotissa mukana ovat jälkihuollon asiakkuuteen kuuluvia nuoria sekä kokemusasiantuntijanuoria. Vertaisryhmässä nuoret voivat jakaa kokemuksiaan sekä saada osallisuuden kokemuksia ja tukea muilta nuorilta, jotka ovat samankaltaisessa elämäntilanteessa. Ryhmää ohjaa ja koordinoi Lapin hyvinvointialueelle hankkeeseen palkattava kehittäjätyöntekijä. Toteuttamisessa hyödynnetään myös digitaalisia mahdollisuuksia, jotta voidaan ottaa huomioon nuorten moninaiset elämäntilanteet ja asuinpaikkakunnat, esimerkiksi pitkät etäisyydet.

2B) Nuorten kehittäjäasiakas- ja kokemusasiantuntijatoiminta

Lounais-Lapin alueella käynnistetään jälkihuollon piirissä oleville nuorille kehittäjäasiakas- ja kokemusasiantuntijatoiminta, mikä pitää sisällään toimijoiden rekrytointin, kouluttamisen sekä toiminnan juurruttamisen osaksi jälkihuoltotyöskentelyä. Toteutukseen osallistuvat hyvinvointialueella kehittäjätyöntekijän lisäksi jälkihuoltotyötä tekevät ammattilaiset, erityisesti nuorten rekrytointin ja toiminnan juurruttamisen osalta. Rakenteen luomisessa hyödynnetään aiempia toiminnan mallinnuksia (esim. Monni-hanke). Toiminta mahdollistaa jälkihuollossa olevien nuorten äänen ja kokemusperäisen tiedon hyödyntämisen palveluiden kehittämisessä sekä toisten nuorten auttamisessa.

2C) Tuetun asumisen pilotti

Tukiasumispalvelun kehittäminen on tunnistettu keskeisenä kehittämiskohteena, sillä kyseistä toimintaa ei ole Lounaisen-Lapin alueella. Kehittämistä varten tarvitaan jälkihuoltonuorten asiakuuksiin liittyvää profilointia ja tarvekartoitusta. Hankkeen aikana selvitetään jälkihuoltonuorten tuetun asumisen tarvetta eri asumisen muotoihin liittyen. Keskeisenä toimijana profiloinnissa ja tarvekartoituksessa ovat hyvinvointialueen jälkihuollon työntekijät, joilla on työtehtäviensä kautta tuntemusta asiakuuksista sekä ajankohtaisista ilmiöistä ja muutoksista yhteiskunnassa.

Kehittäjätyöntekijä yhdessä jälkihuollon ammattilaisten ja nuorten kanssa määrittelee palvelukokonaisuuksia erilaisiin yksilöllisiin tuetun asumisen tarpeisiin. Hyvinvointialueen toimesta selvitetään oman tuotannon ja yksityisten palvelutuottajien rajapintoja, sopimusmalleja ja yhteistyön tapoja sekä mahdollisuuksia. Selvitystyötä tehdään yhteistyössä kuntien ja palveluntuottajien kanssa. Pilotissa selvitetään oman tuotannon asuntojen tarvetta ja luodaan toimintamalli nuorten asumisen turvaamiseksi. Työpakettin toteutukseen liittyvät hyvinvointialueen kehittäjätyöntekijän, jälkihuollon työntekijöiden ja nuorten lisäksi toiminnasta vastaavat esihenkilöt.

Lapin hyvinvointialueen jälkihuoltotyötä tekevät ammattilaiset toimivat yhteyshenkilöinä oman osaamisensa ja asiantuntijuutensa pohjalta asiakastyön kentällä ja hankkeen työpakettien välillä. Lapin hyvinvointialue tukee myös muiden työpakettien toteuttamista asiakastyön tuntemukseen liittyen sekä toimii linkkinä hankkeen ja alueen eri sektoreilla olevien asiakastyötä tekevien ammattilaisten välillä. Lapin yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu tarjoavat työpaketti 2:een tietoa ja osaamista esimerkiksi koulutusten näkökulmasta.

Työpaketti 3: Moniammatilliset yhteistyörakenteet ja –prosessit

3/2024 - 2/2026

Työpaketissa kohdennutaan eri ammattilaisten väliseen yhteistyöhön ja yhteistyörakenteisiin. Moniammatillisen työskentelyn **nykytilannetta selvitetään työpajoissa**, joihin osallistuvat nuoret ja mahdollisesti heidän läheisensä sekä eri sektoreilla työskentelevät ammattilaiset. Nykytilanteen kartoituksen ja kehittämistarpeiden tunnistamisen jälkeen tehtävänä on **kehittää ja kuvata jälkihuollossa olevien nuorten palvelupolkuja/-prosesseja** vastaamaan paremmin nuorten tarpeisiin huomioiden hyvinvointialueella tapahtuvat palvelurakenteiden muutokset. Yhteistyörakenteiden ja -prosessien kuvauksessa huomioidaan laaja-alaisesti nuorille tukea tarjoavat palvelut ja tukimahdollisuudet, sekä siirtymät palvelusta tai nivelvaiheesta toiseen. Lisäksi kuvauksessa huomioidaan vastuunjako eri ammattilaisten välillä sekä jälkihuollon/ lastensuojelulain suhde muihin erityislakeihin ja palveluihin, ja eri hyvinvointialueiden kanssa tehtävä yhteistyö. Yhteistyöhön liittyvää mallinnusta pilotoidaan Lounaisella palvelualueella. Pilotoinnin aikana yhteistyörakenteiden ja -prosessien toimivuudesta kerätään tietoa ammattilaisilta ja nuorilta, ja saatuja kokemuksia arvioidaan jatkuvan arvioinnin periaattein.

Kehittämistyön tukena olevia yhteistoiminnallisia työpajoja järjestetään hankkeen aikana 2–5 kertaa. Työskentelyssä voidaan **hyödyntää palvelumuotoilun ajattelua, mikä tukee uudenlaisten innovaatioiden syntyä ja nuorten tarpeista lähtevien palveluiden kehittämistä**. Työpaketissa hyödynnetään aiempaa tietoa ammattilaisten välisestä yhteistyöstä, asiakkaiden palvelusiirtymistä, sekä työpaketeissa 1 ja 2 tuotettua tietoa ja niiden pilotoinneista saatuja kokemuksia. Työpajat sekä tiedon tuottaminen pilotointia toteuttavien ammattilaisten kokemuksista (esim. hankepäiväkirjoilla) toimivat keskeisinä moniammatillisen yhteistyörakenteiden/-prosessien arvioinnin ja kehittämisen välineinä. **Yhteistyörakenteiden/- prosessien kuvaus julkaistaan osana hankkeen loppujulkaisua**. Lisäksi hankkeessa tuotetusta tiedosta voi olla mahdollista laatia ammattijulkaisuja tai yleistajuisia artikkeleita. Työpaketin sisällöissä voidaan hyödyntää sosiaalityön koulutusohjelman opetus- ja tutkimushenkilöstön osaamista sekä sosiaalityön opiskelijoita työpajoissa, nykytilanteen kartoituksessa ja tiedon tuottamisessa keskeisistä teemoista.

Työpaketin päävastuu on Lapin yliopistolla. Työpakettia toteutetaan yhdessä hankkeen muiden toteuttajien kanssa.

Työpaketti 4: Ammattilaisten osaamisen vahvistaminen ja työkäytänteiden levittäminen sekä hankkeen arviointi

10/2025 - 2/2027

Työpaketin tarkoituksena on vahvistaa jälkihuollon tehtävissä työskentelevien ammattilaisten ja heidän yhteistyötahojensa osaamista ja työkäytänteitä. Hankkeessa tuotetaan **jälkihuoltotyön soveltamisopas** (sisältäen esim. taloudellinen tuki, itsenäistymisvarat) ammattilaisten osaamisen tueksi. Lisäksi hankkeessa **tuotetaan opas nuorille jälkihuollon palveluista ja sisällöistä**. Soveltamisoppaissa selkiytetään jälkihuoltotyötä Lapin hyvinvointialueella ja sen laadinnassa sovelletaan aiemmin kansallisesti tehtyjä yleisluontoisempia oppaita (esim. YEE-hanke). Pilottihankkeessa saatujen tulosten pohjalta tehtyjä mallinnuksia ja oppaita arvioidaan yhdessä laajemmin Lapin hyvinvointialueen edustajien kanssa.

Ammattilaisten osaamista vahvistetaan ja työkäytänteitä levitetään hankkeen järjestämien **seminaarien/webinaarien** ja erilaisten viestinnällisten välineiden kautta alueellisesti ja valtakunnallisesti. Seminaarien/webinaarien sisällöt määrittyvät hankkeessa toteutettujen työpakettien perusteella.

Hankkeessa laaditaan **loppujulkaisu**, joka kokoaa hankkeessa tehdyt mallinnukset, kuvaukset ja tulokset sekä tehdyt arvioinnit. Loppujulkaisu viedään Innokylään (www.innokyla.fi). Sitä kautta tulokset ovat laajasti ammattilaisten ja kaikkien kiinnostuneiden hyödynnettävissä.

Työpaketista on vastuussa hankkeen kehittäjätiimi, jossa on edustettuna kaikki hankkeen toteuttajat Lapin AMK, Lapin yliopisto ja Lapin hyvinvointialue.

Lisätietoja hakemuksesta

Kustannusarvion jakaantuminen:		
LAMK	Lapin hyvinvointialue	Lapin yliopisto
Palkat 219 240 €	167 313 €	217 443 €
FR 40 % 87 696 €	66 924 €	86 976 €
Yht. 306 936 €	234 237 €	243 535 €

Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Hankkeen kustannusarvio yhteensä	845 592 €
Hankkeen rahoitussuunnitelma yhteensä	845 592 €
Hankkeelle esitetty tuen enimmäismäärä	676 475 €, 80 %

Rahoittajan arvio hankkeesta

<p>Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelman mukainen ja toteuttaa sen toimintalinjan 5 erityistavoitetta 5.1 Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen. Hanke täyttää yleiset valintaperusteet ja erityistavoitekohtaisessa arvioinnissa hanke sai riittävästi pisteitä (23/37) tullakseen rahoitetuksi. Hanke tukee erityistavoitteen painopisteitä kehittämällä lasten ja nuorten tarpeista lähteviä tukitoimia ja palveluita, joita tuotetaan paikallisesti monitoimijaverkostoissa.</p> <p>Arviointipisteet: 23/37</p>
--

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

<p>Pohjois-Pohjanmaan Eura-rahoituskokous 20.12.2023 Lapin hanketyöryhmä 16.1.2024 Lapin MYRS 25.1.2024 Lapin MYR</p>

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä